

Kooste Ulla Andersson

RAKKAUS

(M. Scott Peck)

Ihmisen henkisen kasvun väline on kuri. Se voima ja energia, joka saa ihmisen kurinalaiseksi, on uskoakseni rakkaus.

Rakkaus on liian suuri ja syvällinen asia sanoilla selitettäväksi ja täysin ymmärrettäväksi. Rakkauden arvoituksellisuus johtuu käsittääkseni siitä, ettei kukaan ole onnistunut tyhjentävästi määrittelemään sitä.

Itse määrittelen rakkauden tahdoksi avartaa itseään oman ja muiden henkisen kasvun ravitsemiseksi.

Määritelmäni on teleologinen eli tarkoitusperäinen. Siinä käyttäytyminen määritellään sen tavoitteen tai tarkoituksen muodossa, jota se näyttää palvelevan ja tässä tapauksessa se on henkinen kasvu. Olen päätenyt tähän määritelmään omalla vastaanotollani tekemieni havaintojen nojalla. Se mikä näyttää rakkaudelta, ei aina ole sitä. Erottelun kannalta on tärkeätä, onko rakkaudesta tai ilman rakkautta tehdyn teon tarkoitusperä tietoinen vai tiedostamaton.

Rakkaus on määritelmässäni jatkuvasti etenevä tapahtuma. Itsensä avartaminen on evoluutiota ja sitä kautta kasvamista olemassaolon korkeammalle tasolle eli itsensä kehittämistä.

Rakkauden määritelmään kuuluu itsensä rakastamisen kautta myös muiden rakastaminen. Henkisen kehityksen tavoittelemisen on omistautumista sille lajille, jonka osa me olemme. Jos emme rakasta itseämme, emme kykene rakastamaan muitakaan. Ellei meillä itsellämme ole itsekuria, emme kykene opettamaan sitä lapsillemmekaan. Ei meistä ole voiman lähteeksi, ellemme ravitse voimiamme. Itserakkaus ja rakkaus eivät pelkästään kulje käsi kädessä, vaan ovat loppujen lopuksi toisistaan erottamattomat.

Omien rajojen avartaminen vaatii ponnistelua. Ihminen avartaa omia rajojaan vain ylittämällä ne ja rajojen ylittäminen on vaivalloista. Todistamme rakkautemme ainoastaan näkemällä vaivaa. Rakkaus ei ole vaivatonta, mutta se on vaivan arvoista.

Olen yrittänyt hälventää halun ja toiminnan välistä eroa käyttämällä sanaa ”tahto”. Halu ei välttämättä muutu toiminnaksi. Tahto taas on riittävän voimakasta halua muuttuakseen toiminnaksi. Halu rakastaa ei mielestäni olekaan rakkautta. Rakkaus on sitä, miksi se tehdään. **Rakkaus on tahtomista, sekä aikomusta että toimintaa.** Tahto antaa meille myös mahdollisuuden valita. Meidän ei ole pakko rakastaa, vaan

me valitsemme rakastamisen. Jos me hyvistä aikomuksistaamme huolimatta emme rakasta, me olemme valinneet rakastamattomuuden.

Rakastuminen

Väärinkäsityksistä sitkein ja yleisin on uskomus, että ”rakastuminen” olisi rakkautta.

Rakastuminen on ensinnäkin seksuaalisuuteen liittyvä eroottinen kokemus. Emme esim. rakastu lapsiimme, vaikka rakastammekin heitä. Me rakastumme ainoastaan silloin, kun toinen ihminen herättää seksuaalisen mielenkiintomme.

Rakastuminen on hetkellistä. Jos suhde jatkuu tarpeeksi kauan, rakastuneena olemisen huuma menee ohi.

Ymmärtääksemme rakastumista ja sen päättymisen välttämättömyyttä, meidän on tarkasteltava minän rajoja. Uskotaan, että äidin ja lapsen vuorovaikutus on se perusta, jolle lapsen identiteetti alkaa rakentua. Aluksi vauva on yhtä koko maailman kanssa. Ei ole rajoja eikä eroja eikä myöskään identiteettiä. Kokemuksen myötä vauva alkaa pitää itseään muusta maailmasta kokonaan erossa olevana olentona. Lapsi huomaa, ettei se toiveillaan pysty määräämään äitiänsä. Minätaju alkaa kehittyä. Huomatessaan tahtonsa olevan sen omaa eikä ulkopuolisen maailman tahtoa lapsi alkaa havaita muitakin eroja itsensä ja maailman välillä. Minän rajojen kehittäminen jatkuu koko lapsuuden, nuoruuden ja jopa aikuisuuteen saakka (fyysisten ja psyykkisten rajojen).

Näiden rajojen toisella puolella on yksinäistä. Etenkin skitsofreenikot pitävät traumaattisen lapsuutensa takia ulkopuolista maailmaa vaarallisena, vihamielisenä, hämmentävänä ja mitänsanomattomana. Nämä ihmiset varjelevat ja pönkittävät rajojaan etsien turvallisuutta yksinäisyydestä.

Rakastumisessa ihmisen minän rajojen jokin kohta romahtaa, jolloin ihmisen omalla identiteetillä on mahdollisuus sulautua toisen ihmisen identiteettiin. Useimpien ihmisten mielestä minän rajojen äkillinen romahtaminen on suoranaista hurmiota, jossa he tuntevat itsensä vapaiksi ja heidän yksinäisyytensä on dramaattisella tavalla päättynyt. Yhteensulautuminen rakastettumme kanssa heijastelee niitä aikoja, jolloin olimme lapsina sulautuneina äitiimme. Kaikki tuntuu meistä mahdolliselta.

Voitamme kaikki vaikeudet ja tulevaisuus näyttää valoisalta. Nämä rakastumiseen liittyvät tunteet ovat yhtä epärealistisia kuin kaksivuotiaan harhaluulo, että hän on perheensä ja koko maailman rajaton itsevaltiainen.

Rakastuneidenkin ainutlaatuisen yhteyden rikkoo todellisuus. Kummatkin alkavat sisimmässään tajuta, että he eivät enää ole yhtä rakastettunsa kanssa, että rakastetulla on ja tulee olemaan omia haluja. Minän rajat napsahtavat kiinni ja ihmiset lakkaavat olemasta rakastuneita. He ovat taas kaksi erillistä yksilöä. Nyt he alkavat joko vapautua suhteensa synnyttämistä siteistä tai sitten he ryhtyvät ponnistelemaan oikean rakastamisen eteen.

Käyttäessäni sanaa ”oikea” tarkoitan sitä, että rakastuneen käsitys rakkaudesta on väärä ja oma rakkauden tunteemme pelkkää harhaa. Sanoessani, että ihmiset lakattuaan olemasta rakastuneita saattavat alkaa aidosti rakastaa, viittaankin siihen, että oikea rakkaus ei ole rakkauden tunnetta.

Rakastuminen ei ole mielestäni rakkautta seuraavista syistä:

- 1) Rakastuminen ei ole tahtomista. Se ei ole tietoinen valinta. Meillä on yhtä suuret mahdollisuudet rakastua meille sopivaan tai sopimattomaan henkilöön. Kurin ja tahdon avulla voimme ainoastaan hallita tätä kokemusta. Me voimme valita, miten me suhtaudumme rakastumiseen, mutta emme voi valita itse kokemusta.
- 2) Rakastuminen ei ole rajojen avartamista, vaan niiden osittaista ja tilapäistä romahtamista. Rajojen avartaminen vaatii ponnisteluja, mutta rakastuminen käy vaivattomasti.
- 3) Rakastumisella ei juurikaan ole mitään tekemistä ihmisen henkisen kasvun ravitsemisen kanssa. Meillä ei ole tarvetta kehittyä, vaan olemme täysin tyytyväisiä omaan tilaamme. Emme myöskään havaitse rakastetussamme tarvetta henkiseen kehitykseen. Pidämme häntä päinvastoin niin täydellisenä kuin ylipäättään on mahdollista. Jos havaitsemme hänessä vikoja, pidämme niitä viehättävinä eriskummallisuuksina, jotka vain lisäävät hänen viehättävyyttään.

Rakastumisen seksuaalinen luonne antaisi olettaa, että kyseessä on pelkästään geneettisesti määräytynyt, vaistonvarainen parittelua edesauttava osatekijä. Tarkoituksena on edistää parinmuodostusta ja varmistaa lajin säilyminen. Raadollisemmin sanottuna rakastuminen on geeniemme virittämä kepponen, jonka tarkoituksena on hämätä meitä ja houkuttaa meidät avioliittoon.

Romanttisen rakkauden myytti

Rakastuneena olemiseen liittyy harhaluulo, että tila jatkuu ikuisesti. Meidän kulttuurimme hellii tätä harhaluuloa romanttisen rakkauden myytillä, jonka alkuperä on lapsuutemme lempisaduissa, missä prinssi ja prinsessa saatuaan toisensa elivät onnellisina elämänsä loppuun saakka. Tämä myytti antaa ymmärtää, että minulle on ”tarkoitettu” vain yksi ainoa kumppani, ja se on ”tähtiin kirjoitettu”. Tapaamme ihmisen, joka on jo taivaassa määrätty meille ja koska sovimme täydellisesti yhteen, kykenemme tyydyttämään kaikki toistemme tarpeet aina ja ikuisesti. Elämme onnellisina, täydellisessä ja sopusointuisessa liitossa. Kitkaa syntyy heti, kun emme tyydytä tai havaitse kaikkia toistemme tarpeita, ja silloin lakkaamme olemasta rakastuneita. Meistä tuntuu, että olemme tehneet hirvittävän erehdyksen. Se, mitä luulimme rakkaudeksi, ei ollutkaan ”oikeaa” rakkautta. On joko jatkettava onnetonta elämää tai otettava avioero.

Romanttisen rakkauden myytti on mielestäni hirvittävä valhe. Miljoonat ihmiset uhraavat voimavarojaan yrittäessään saada todellisen elämän vastaamaan myytin epärealistisuutta.

Vaikka puoliset myöntävät kuherruskuukauden päättyneen, rakastuneena olemisen loppuneen ja kykenevät silti ottamaan täyden vastuun suhteestaan, he saattavat edelleen takertua tähän myyttiin ja yrittävät sopeuttaa elämänsä siihen. He ajattelevat tähän tapaan: ”Olemme lakanneet olemasta rakastuneita, mutta jos me oikein silkalla tahdon voimalla toimimme, kuin olisimme rakastuneita, niin romanttinen rakkaus astuu taas elämäämme.”

Vielä minän rajoista

Rakastumisen mieltäminen rakkaudeksi on niin sitkeässä, koska siinä piilee totuuden siemen.

Oikea rakkauskin liittyy minän rajoihin, koska siinäkin ihminen avartaa omia rajojaan. Ihmisen rajat ovat juuri minän rajoja. Kun haluamme ravita rakastettumme henkistä kasvua ja kurottaudumme hänen puoleensa, me avarramme omia rajojamme rakkauden kautta. Tähän pystyäksemme rakkautemme kohteen täytyy ensiksi tulla meille rakastetuksi. Meidän täytyy viehättää, piirittää ja panna itsemme alttiiksi rajojemme ulkopuoliselle kohteelle. Psykiatrit kutsuvat tätä nimellä ”cathexis” ja sanovat, että me katekoimme ulkopuolisen kohteen ja sisällytämme tuon kohteen itseemme.

Mitä enemmän ja kauemmin me avarramme itseämme, mitä enemmän me rakastamme, sitä hämäämme käy meidän itsemme ja maailman välinen ero ja me samaistumme maailmaan. Minän rajojen hämärtyessä ja ohetessa me alamme tuntea samaa huumaa kuin silloin, kun minän rajat romahtavat osittain ja me ”rakastumme”. Mutta nyt emme ole enää tilapäisesti ja epärealistisesti yhtä pelkästään rakkautemme kohteen kanssa, vaan olemme realistisesti ja kestävästi sulautuneet maailmaan. Saatamme saada ”mystisen yhteyden” koko maailmaan. Tämän yhteyden synnyttämä huuma on ehkä rakastumisen huumaa lievempi, mutta se on kuitenkin paljon kestävämpi, vakaampi ja loppujen lopuksi enemmän tyydytystä tuottava.

Käytin sanaa ”mystinen yhteys” kuvatessani oikeaan rakkauteen liittyvää pitkällistä yhteyttä maailmankaikkeuteen verrattuna orgasmin aikana saatuun hetkelliseen yhteyteen. Mystiikka on oikeastaan uskoa siihen, että todellisuus on yhteyttä. Niin kauan kuin ihminen pitää itseään muusta maailmankaikkeudesta erillään olevana olentona, hänen on mahdotonta päästä yhteyteen maailmankaikkeuden kanssa.

Meillä täytyy olla jotakin tai meidän täytyy saavuttaa jotakin, jotta voimme luopua siitä ja silti säilyttää elinvoimamme ja kyvykkyystemme. Minän rajoja ei voi ohentaa, ellei niitä ole ensin vahvistettu. Identiteetti täytyy ensin rakentaa, ennen kuin sen voi unohtaa. Ihmisen on ensin löydettävä itsensä ja vasta sitten hän voi kadottaa itsensä.

Riippuvuus

Toinen rakkauteen liittyvistä väärinkäsityksistä on uskomus, että riippuvuus on rakkautta.

Riippuvuutta toisesta ihmisestä voi hyvin verrata loiselämään. Jos ihminen tarvitsee toista ihmistä jäädäkseen henkiin, hän on tämän toisen ihmisen loinen. Suhteessa ei ole silloin sijaa vapaudelle. Kyse on pikemminkin välttämättömyydestä kuin rakkaudesta. Rakkaus perustuu vapaaseen valintaan. Kaksi ihmistä rakastaa toisiaan ainoastaan silloin, kun he pystyvät elämään myös ilman toisiaan, mutta silti valitsevat yhdessä elämisen.

Fyysisesti terveiden aikuisten riippuvuus on sairaalloista ja merkinä mielenterveyden häiriöstä. Tällä riippuvuudella en tarkoita kaikille ihmisille ominaista riippuvuuden tarvetta ja tunnetta. Jos nämä alkavat hallita ja määrätä elämän suunnan, silloin ei enää ole kyse pelkästään riippuvuuden tarpeista ja tunteista, vaan suoranaisestä ripustautumisesta. Silloin ihminen kärsii psyykkisestä häiriöstä, jota me psykiatrit kutsumme ”passiivisen riippuvuuden persoonallisuushäiriöksi”.

Nämä passiivisesti riippuvaiset ihmiset yrittävät niin epätoivoisesti saada rakkautta osakseen, ettei heillä enää ole itsellään voimia rakastaa. He ovat kuin nälkiintyneet ihmiset, jotka kahmivat ruokaa mistä saavat, mutta jotka eivät anna omastaan muille. Heidän sisällään on ikään kuin pohjaton kuoppa, jota ei saada koskaan täyteen. Heidän mielestään jotain aina puuttuu. He sietävät yksinäisyyttä hyvin huonosti. He määrittelevät itsensä pelkästään ihmissuhteittensa kautta, koska heillä ei ole tajua omasta identiteetistään.

Riippuvaisille ihmisille on loppujen lopuksi samantekevää, keneen he ripustautuvat. Heidän ihmissuhteensa ovat hyvin pinnallisia, vaikkakin äkkiä katsottuina saattavat vaikuttaa dramaattisen lujilta. Passiivisen riippuvaisten ihmisten on saatava heti tyydytettyä kaikki tarpeensa muiden ihmisten avulla.

Olen määritellyt riippuvuuden passiiviseksi siksi, että nämä ihmiset kantavat huolta siitä, mitä muut voivat tehdä heidän hyväkseen eivätkä siitä, mitä he itse voisivat. He voivat haaveilla harmittomasta ja passiivisesta elämästä, jossa joku huolehtisi heistä. Heidän on hyvin vaikea tehdä yhtään mitään ilman toista ihmistä.

Avioliitossa puolisoilla on yleensä erilaiset roolit ja käytännössä hyvin toimiva työnjako. Kypsät avioparit haluavat silloin tällöin vaihtaa rooleja. Roolien vaihtaminen vähentää heidän keskinäistä riippuvuuttaan. Molemmat harjoittelevat tavallaan eloonjäämistä sellaista tilannetta varten, jossa toista ei enää ole.

Passiivisen riippuvaisille ihmisille toisen menettäminen on niin pelottava ajatus, etteivät he kykene valmentautumaan siihen eivätkä luovu roolimalleistaan. Avioliitossaan he pikemminkin yrittävät tulla entistä riippuvaisemmiksi ja tekevät avioliitosta ansan. He kuvittelevat tekevänsä tämän rakkaudesta, mutta todellisuudessa on kyse ripustautumisesta ja he ovat esteenä toistensa vapaudelle ja

kasvulle. Passiivisen riippuvaiset ihmiset voivat jopa luopua niistäkin taidoista, joita heillä oli ennen avioliittoaan. Tällainen käyttäytyminen saattaa tehdä passiivisen riippuvaisten ihmisten avioliitot hyvin kestäviksi, mutta terveinä niitä ei voi pitää. Niissä ei ole aitoa rakkautta, koska turvallisuuden hintana on vapauden menettäminen ja osapuolten kasvun estyminen. Hyvän avioliiton voivat solmia ainostaan kaksi vahvaa ja itsenäistä ihmistä.

Passiivinen riippuvuus syntyy rakkauden puutteesta. Passiivisen riippuvaiset ihmiset kärsivät sisäisestä tyhjiydestä, joka johtuu siitä, että vanhemmat eivät ole aikanaan kyenneet tyydyttämään heidän kiintymyksentarvettaan, huomiontarvettaan ja huolenpidontarvettaan. Rakkaudettomassa, välinpitämättömässä ja ristiriitaisessa ilmapiirissä kasvaneista lapsista tulee aikuisia, joilta puuttuu sisäinen varmuus. He eivät omasta mielestään ole mitään ja heistä maailma on arvaamaton eikä anna heille mitään. He epäilevät omaa rakastettavuuttaan.

Kylmiltä ja välinpitämättömiltä vanhemmilta puuttuu kuri ja kun he eivät saa lapsiaan tuntemaan itseään rakastetuiksi, eivät lapsetkaan opi itsekuuria. Huomiontarpeessaan nämä eivät halua tai kykene lykkäämään mielihyvätunettaan. He ovat kaikkien tuulien vietävissä yrittäessään epätoivoisesti saada osakseen kiintymystä. He eivät tunne vastuuta itsestään. Muiden, jopa heidän lapsiensakin on tehtävä heidät onnellisiksi ja kun tämä ei onnistu ovat muut heidän mielestään siitäkkin vastuussa. He ovat jatkuvasti kiukkuisia, koska muut ovat pettäneet heidät, vaikka kenenkään ulkopuolisen on mahdotonta tyydyttää kaikkia heidän tarpeitaan.

Passiivisen riippuvaiset ihmiset ovat usein riippuvaisia myös huumeista ja alkoholista, koska heidän persoonallisuutensa on tällaiselle hyvin otollinen. He imevät ja ahmivat ihmisiä, ja kun tämä ei onnistu, niin he korvaavat ihmiset pullolla, neulalla tai pillereillä.

Rakkaudeton ”cathexis”

Puhumme usein siitä, miten ihmiset rakastavat elottomia kohteita tai toimintaa. Me sanomme: ”Hän rakastaa rahaa, hän rakastaa valtaa.” Emme kuitenkaan pidä häntä rakastavana ihmisenä. Miksi? Koska raha ja valta on näille ihmisille itsetarkoitus eikä keino henkiseen kasvuun. Ainoastaan henkinen kasvu ja kehitys voivat olla oikean rakkauden tavoitteita.

Me ravitsemme itseämme myös erilaisilla harrastuksilla. Mutta jos harrastuksesta tulee itse päämäärä, on se silloin pikemminkin itsensä kehittämisen korvike kuin sen väline. Siksi harrastukset ovatkin niin suosittuja, koska niitä voidaan käyttää tällaisena korvikkeena. Esim. edistyminen golfin peluussa koetaan edistymisenä elämässään.

Jos me käytämme sanaa ”rakkaus” kuvaamaan suhdettamme kaikkeen, mikä meille on tärkeätä, minkä olemme katekoineet, me emme pysty koskaan erottamaan

viisautta typeryydestä. Sanon tarkennukseksi, että me voimme rakastaa vain ihmisiä, sillä ainoastaan ihmisillä on kyky kasvaa henkisesti.

Entä sitten lemmikkieläimet? Miten suhde lemmikkiin eroaa suhteesta ihmiseen? Me emme tiedä, mitä lemmikkimme ajattelee ja siksi me sovellamme siihen omia ajatuksiamme ja tunteitamme. Me olemme tyytyväisiä lemmikkiimme ainoastaan niin kauan, kun se alistuu tahtoomme. Emme halua pitää sellaista lemmikkiä, joka on aina vastarinnassa eikä alistu.

Mutta me haluamme muiden ihmisten kehittävän ”omaa tahtoaan”. Aidossa rakkaudessa ihminen haluaa aina toisen ihmisen pitävän kiinni erilaisuudestaan. Suhteessa lemmikkiimme me loppujen lopuksi vaalimme riippuvuutta. Lemmikeissämme me emme arvosta riippumattomuutta, vaan niiden osoittamaa kintymystä.

Lemmikkien ”rakastaminen” on suunnattoman tärkeä asia, sillä hyvin monet ihmiset kykenevät rakastamaan ainoastaan niitä eivätkä pysty rakastamaan aidosti muita ihmisiä.

Monet amerikkalaiset sotilaat solmivat idyllisiltä vaikuttavia avioliittoja ”sotamorsiamiensa” kanssa, vaikka heillä ei ollut edes yhteistä kieltä. Avioliitot alkoivat kariutua sitä mukaa, kun naiset oppivat englantia. Sotilaat eivät enää voineetkaan heijastaa vaimoihinsa omia ajatuksiaan, tunteitaan ja halujaan kuin lemmikkeihin. Miehet alkoivat tajuta, että näillä naisilla oli erilaisia ajatuksia kuin heillä itsellään. Tällainen mies ei kunnioita naisen voimaa, itsenäisyyttä ja yksilöllisyyttä.

Kaikkein surkeimpia tapauksia ovat ne naiset, jotka kykenevät ”rakastamaan” lapsiaan vain silloin, kun nämä ovat vauvoja. Kun lapsi alkaa osoittaa omaa tahtoa, äidin rakkaus loppuu. Tällaisesta lapsesta kasvaa masentunut tai passiivisen riippuvainen aikuinen.

Vauvojen, lemmikkieläinten ja kuuliaisen, riippuvaisen puolison ”rakastaminen” on vain piintynyt käyttäytymismalli. Kyseessä ei ole aito rakkaus, sillä tällainen rakkaus on verraten vaivatonta. Se ei ole tahdon asia eikä valinta. Se on lähellä rakkautta, koska siinäkin ihminen kurkottautuu toisen ihmisen puoleen ja voi olla alkuna sellaiselle suhteelle, josta aito rakkaus voi alkaa kasvaa.

Uhrautuvuus

Harkitsemattomaan antamiseen ja vahingolliseen ravitsemiseen on monia syitä, mutta niillä kaikilla on yksi yhteinen piirre. Rakkauden valepukuun pukeutunut ”antaja” ei omista tarpeissaan ota huomioon vastaanottajan henkisiä tarpeita.

On tärkeää ymmärtää, että voi olla paljon suurempi myötätunnon osoitus olla oikealla hetkellä antamatta kuin antaa väärään aikaan, ja että riippumattomuuden edistäminen on suurempi osoitus rakkaudesta kuin sellaisista ihmisistä huolehtiminen, jotka pystyvät siihen itsekin. Omien tarpeiden, kiukun, harmin ja

odotusten ilmaiseminen on yhtä välttämätöntä kuin uhrautuvuuskin. Rakkautta täytyy osoittaa myös ristiriidoin eikä pelkästään autuaasti alistuen.

Vääristyneestä rakkaudesta ei ole pitkä matka masokismiin, joka on vakavampi rakkauteen liittyvä väärinkäsitys. Sosiaalinen sadomasokismi ei ole harvinaista. Siinä ihmiset haluavat tiedostamattomasti loukata tai olla loukkausten kohteena. Tyypiesimerkki on nainen, joka palaa yhä uudelleen raakalaismaisen miehensä pahoinpideltäväksi. Voisiko nainen tavoitella moraalista ylemmyyttä ja tähän päästäkseen hänen täytyy alistua huonoon kohteluun? Kun naista kohdellaan halpamaisesti, hän tuntee jonkinlaista ylemmyyttä. Näitä naisia tutkittaessa huomataan yleensä, että heitä on lapsena nöyryytetty. He havittelevat kostoja moraalilla ylemmyydellään ja tämän ylemmyyden saavuttamiseksi heidän itsensä on alistuttava nöyryytyksiin ja ala-arvoiseen kohteluun.

Jos maailma kohtelee meitä hyvin, meillä ei ole mitään tarvetta kosta. Jos taas kostonhalu on elämämme päämäärä, on meidän tehtävä päämäärämme oikeutetuksi varmistamalla, että maailma kohtelee meitä huonosti. Masokistien mielestä heidän alistumisensa nöyryytyksille on rakkautta, vaikka se todellisuudessa on vihan ruokkimaa kostonhalua.

Masokismin yhteydessä tulee hyvin esiin vielä yksi rakkauteen liittyvä väärinkäsitys, nimittäin uhrautuvaisuus. Kuvitellessamme tekevämme jotain toisen ihmisen hyväksi, me tavallaan kiellämme oman vastuumme. Kaiken, mitä me teemme, teemme siksi, että valitsemme niin ja tämän valinnan me teemme sillä perusteella, että se tyydyttää meitä eniten. Kaiken, minkä teemme toisen ihmisen hyväksi, teemme siksi, että se täyttää meillä olevan tarpeen.

Sellaiset vanhemmat, jotka sanovat lapsilleen: ”Teidän pitäisi olla kiitollisia kaikesta siitä, mitä me olemme teidän hyväksenne tehneet” ovat poikkeuksetta ihmisiä, jotka eivät aidosti rakasta lapsiaan. Jokainen aidosti rakastava ihminen tuntee rakastamisen iloa. Meillä on lapsia, koska olemme halunneet lapsia ja jos me olemme rakastavia vanhempia, olemme sitä siksi, että tahdomme olla sellaisia.

Rakastaessaan ihminen muuttuu, mutta aito rakkaus ei ole uhrautuvaisuutta, vaan itsensä avartamista ja täydentämistä. Aidossa rakkaudessa on aina tavoitteena henkinen kasvu ja ”rakkaudettomassa” jokin muu.

Rakkaus ei ole tunnetta.

Rakkaus on tekoja ja toimintaa. Rakkaus ei ole tunnetta. Monet ihmiset tuntiessaan rakastavansa saattavat silti käyttäytyä kaikkea muuta kuin rakastavasti. Aidosti rakastava ihminen taas kohtelee suopeasti ja kannustavasti sellaistaikin ihmistä, josta ei tietoisesti pidä ja joka hänestä saattaa olla jollakin tavalla vastenmielinen.

Rakkaudentunne on katekointiin liittyvä emotio. Katekoinnissahan kohteesta tulee meille tärkeä. ”Rakkauden kohteesta” tulee osa meitä ja me keskitämme siihen

kaikki voimavaramme ja tätä suhdetta kutsutaan nimellä ”cathexis”. Me sotkemme katekoinnin rakkauteen ja siitä syystä pidämme rakkautta tunteena.

Me saatamme katekoida minkä kohteen tahansa, elollisen tai elottoman. Ihminen voi näin ollen katekoida vaikkapa pörssin tai jalokiven ja tuntee rakkautta niitä kohtaan. Vaikka olisimme katekoineet toisen ihmisen, emme välttämättä välitä tippaakaan hänen henkisestä kehityksestään. Riippuvainen ihminen suorastaan pelkää katekoimansa puolison henkistä kasvua. Cathexiksemme kiihkeydellä ei myöskään ole mitään tekemistä viisauden tai moraalisen vastuun kanssa. Cathexis on myös yleensä hetkellistä ja lyhytaikaista. Kaksi toisilleen vierasta ihmistä saattavat tuntee niin voimakasta vetoa toisiinsa, että hetkellinen seksuaalinen tyydytys on sillä hetkellä tärkeämpää kuin tehdyt sopimukset ja lupaukset.

Aitoon rakkauteen kuuluu aina moraalinen vastuu ja viisaus. Kantaessamme huolta toisen ihmisen henkisestä kasvusta me tiedämme, että luottamus on hyvin tärkeää ja moraalinen vastuu tuosta ihmisestä on välttämätöntä.

Onnistuneessa avioliitossa osapuolten on säännöllisesti, rutiininomaisesti ja sitkeästi omistettava huomiota toisilleen ja keskinäiselle suhteelle senhetkisistä tunteistaan välittämättä.

Haluan korostaa, että aito rakkaus on aina enemmän kuin pelkkä cathexis. Ihminen voi rakastaa katekoiden tai katekoimatta, joko tunteella tai ilman sitä. Kun rakkaudessa on mukana cathexis ja rakkaudentunne, on rakastaminen todella helpompaa. Avainsana on ”tahto”. Aito rakkaus on pikemminkin tahtoa kuin tunnetta. Vilpittömästi rakastava ihminen rakastaa, koska hän on päättänyt rakastaa. Hän on sitoutunut rakastamaan tunteista välittämättä.

Ihmisen tunteista on helppo ja miellyttävä havaita todisteita rakkaudesta, mutta rakkauden etsiminen teoista onkin jo vaikeampaa ja tuskallisempaa. Rakkaus on sitä miksi se tehdään. Rakkaus ja rakastamattomuus ovat myös objektiivisia ilmiöitä eivätkä pelkästään subjektiivisia.

Huomionomistamisen vaiva

Itsemme avartamista tai laiskuuden torjumiseksi suoritettua liikkumista me kutsumme työksi. Pelon katsomista silmästä silmään me kutsumme rohkeudeksi. Koska rakkaus vaatii meiltä itsemme avartamista, on se aina joko työtä tai rohkeutta ja ellei se meiltä näitä vaadi, kyseessä ei ole rakastaminen. Poikkeuksia tästä ei ole.

Tärkeintä rakkaudentyössä on huomionomistaminen. Rakastaessamme toista ihmistä me omistamme huomiota hänelle ja hänen henkiselle kasvulleen. Omistaessamme huomiota toiselle ihmiselle me osoitamme välittävämme hänestä ja panemme hetkeksi syrjään muut mielenkiintoiset asiat ja käännämme ajatustemme suuntaa. Tahdolla ja työllä meidän on voitettava oma mukavuudenhalumme.

Tärkeä tapa omistaa huomiota toiselle ihmiselle on kuunteleminen. Me kuuntelemme yleensä huonosti. Hyvä kuunteleminen vaatii aina koko huomionamme ja on kovaa

työtä. Keskittynyt kuunteleminen on tavallaan rakkaudenteko. Rakkaus on aina kuin kaksisuuntainen tie. Rakkaus on keskinäistä vuorovaikutusta, jossa saaja myös antaa ja antaja myös saa.

Aito, lyhytaikainenkin kuunteleminen vaatii suunnatonta ponnistusta. Se vaatii ensinnäkin täydellistä keskittymistä. Et voi todella kuunnella ja tehdä samalla jotakin muuta. Todellinen kuunteleminen, täydellinen keskittyminen toiseen ihmiseen on aina osoitus rakkaudesta. Tärkeintä kuuntelemisessa on myötäelämisen kyky, halu luopua hetkeksi omista ennakkoluuloista, viitekehyksistä ja haluista, jotta ihminen pystyisi mahdollisimman hyvin ymmärtämään puhujan maailmaa.

Puhujan ja kuulijan välisessä suhteessa kumpikin avartuu ja saa uutta tietoa. Koska kuunnellaan ihmisen on hetkeksi unohdettava omat asiansa, niin hän näin tehdessään osoittaa hyväksyvänsä puhujan täydellisesti. Tässä tilanteessa puhuja ei enää tunne itseään haavoittuvaiseksi, vaan uskaltaa avata sisimpänsä kuulijalle. Näin puhuja ja kuulija alkavat ymmärtää toisiaan yhä paremmin ja taas rakkauden kaksintanssi on pyörähtänyt käyntiin.

Avioliitossa aito kuunteleminen olisi hyvin suositeltavaa, koska se on osoitus rakkaudesta. Useimmat avioparit eivät kuitenkaan kuuntele toisiaan.

Menettämisen riski

Avartaessamme itseämme astumme oudolle ja vieraalle maaperälle. Temme sellaisia asioita, joihin emme ole tottuneet. Me muutamme. Muuttuminen, tottumattomuus, oudolla maaperällä liikkuminen ja asioiden tekeminen eri tavalla on pelottavaa. Pelko on väistämätöntä, jos todella aikoo muuttua. Rohkeus ei ole pelottomuutta, vaan toimintaa pelosta huolimatta. Tietyn tasoinen henkinen kasvu ja siten rakkaus vaativat aina rohkeutta ja siihen sisältyy riski.

Tunnumme ehkä ihmisiä, jotka ovat vihkiytyneet riskien välttelylle ja tämä pyrkimys ei tietenkään ole avartanut heitä, vaan päinvastoin kuihduttanut ja tehnyt heidän elämästään näköalattoman. He eivät katekoi ainuttakaan elollista olentoa.

Olen sanonut, että pelkkä cathexis ei ole rakkautta ja että rakkaus on enemmän kuin cathexis. Totta, mutta aluksi rakkaus vaatii myös cathexiksen. Me voimme rakastaa vain sellaista, mikä on meille jollakin tavalla tärkeää. Mutta cathexikseen liittyy aina menettämisen tai hyljätyn tulemisen riski. Jos liikahtat kohti toista ihmistä, on aina olemassa se vaara, että tämä lähtee toiseen suuntaan, jolloin olet vielä yksinäisempi kuin ennen.

Cathexiksen hintana on tuska. Ihminen, joka on päättänyt välttää tuskaa, jää elämässään paljosta paitsi. Ilman tuskaa ihminen ei voi elää täydesti.

Elämä on muutosta, kasvua, lahoamista. Jos valitset elämän ja kasvun, valitset muuttumisen ja kuoleamisen.

Jos pystymme myöntämään, että kuolema on alituinen seuralaisemme ja istuu koko ajan ”vasemmalla olkapäällämme”, voi siitä tulla Don Juanin sanoja käyttäkseni ”liittolainen”, joka edelleenkin on pelottava, mutta myös viisas

neuvonantajamme. Kuolema on tietoinen elinaikamme ja rakkautemme rajallisuudesta, joten se voi neuvoillaan ohjata meitä käyttämään aikamme parhaalla mahdollisella tavalla ja elämään täyttä elämää.

Riippumattomuuden riski

Kasvaminen on suurin niistä riskeistä, joita elinaikanamme otamme. Kasvaminen on siirtymistä lapsuudesta aikuisuuteen. Valitettavasti suurin osa aikuisista säilyy henkisesti lapsina, jotka eivät koskaan kasva eroon vanhemmistaan ja siitä vallasta, joka vanhemmilla on heihin.

Kasvaminen tapahtuu yleensä asteittain ja otamme monia pieniä harppauksia tuntemattomaan. Pienten harppausten ohella teemme suuria loikkauksia. Kaikki eivät tee näitä suuria loikkauksia eivätkä koskaan todella kasva. Ulkoisesta olemuksestaan huolimatta he ovat edelleen vanhempiensa lapsia ja elävät heille annettujen arvojen mukaisesti. Heidän elämänsä säätelee ensisijaisesti vanhempien hyväksyntä ja paheksunta, vaikka vanhemmat olisivat jo kauan sitten kuolleet. Heiltä on puuttunut rohkeutta ottaa kohtalo omiin käsiinsä.

Nuoret etupäässä näitä suuria loikkauksia ottavat, mutta kyllä sen voi tehdä minkä ikäisenä tahansa. Tosin iän myötä yritämme pitää kiinni siitä, mikä on vanhaa, tuttua ja turvallista. Suuret hyppäykset ovat tuskallisia missä iässä tahansa ja vaativat suunnatonta rohkeutta, siksi niiden yhteydessä usein tarvitaankin psykoterapiaa.

Vasta silloin ihminen on vapaa etenemään henkisen kasvun korkeammille tasoille ja osoittamaan suurenmoista rakkauttaan, kun hän on uskaltanut hypätä itsenäisyyden suureen tuntemattomaan, henkiseen riippumattomuuteen ja ainutlaatuiseen yksilöllisyyteen. Jos ihminen solmii avioliiton, valitsee elämänuran jne. täyttääkseen vanhempien, yhteiskunnan tai joidenkin muiden odotukset, on hänen suhteensa näihin tärkeisiin asioihin pinnallinen. Rakkaus parhaimmillaan on valinnanvapautta eikä mukautumista.

Sitoutumisen riski

Sitoutuminen on aidon ihmissuhteen perusta ja kulmakivi. Syväkään sitoutuminen ei takaa suhteen onnistumista, mutta varmistaa sitä muita tekijöitä enemmän.

Toisen ihmisen henkisestä kasvusta vilpittömästi kinnostunut ihminen tietää, että tätä kasvua voi edistää ja vaalia ainoastaan pysyvässä suhteessa.

Lapset eivät voi kasvaa henkisesti kypsiksi aikuisiksi epävakaisissa oloissa, joissa koko ajan kummittelee hyljäytyksi tulemisen pelko.

Avioparit eivät kykene ratkaisemaan riippuvuuden, itsenäisyyden, alistamisen, alistumisen, vapauden ja uskollisuuden synnyttämiä ristiriitoja, elleivät he voi olla varmoja, ettei näiden kiistakysymysten selvittely tuhoa heidän suhdettaan.

Sitoutumiseen liittyy monia vaikeuksia ja ne ovat suurelta osalta vaikuttaneet useimpien psyykkisten häiriöiden syntyyn. Luonnevikaisilla ihmisillä on yleensä taipumus solmia pelkästään pinnallisia suhteita, ja jos häiriöt ovat vakavia, eivät he kykene ollenkaan sitoutumaan. He eivät niinkään pelkää siihen liittyviä riskejä, vaan he eivät oikeastaan ymmärrä, mistä sitoutumisessa on kysymys. He eivät ole koskaan saaneet kokea sitä, koska heidän vanhempansa eivät ole sitä koskaan osoittaneet. Neurootikot taas kyllä tajuavat sitoutumisen luonteen, mutta heidän sitä kohtaan tuntemansa pelko on lamaannuttanut heidät.

Niitä lapsia, joiden asema ei ole kodissa ollut turvattu, vaivaa aikuisenakin solmimissaan ihmissuhteissa ns. ”jätän sinut, ennen kuin sinä jätät minut”-syndrooma. Tämä oireyhtymä verhoutuu monenlaisiin valepukuihin ja sillä on monia muotoja. Mitä lähemmäksi tällaiset ihmiset pääsevät toista ihmistä, sitä voimakkaammin ”minä jätän sinut, ennen kuin sinä jätät minut”-syndrooma oireilee.

Ristiriitojen riski

Viimeinen ja suurin rakkauteen liittyvä riski on riski joutua käyttämään valtaa nöyrästi eli yleisemmin sanottuna joutua rakentavaan ristiriitaan. Kun me olemme erimieltä toisen ihmisen kanssa, me oikeastaan sanomme: ”Sinä olet väärässä ja minä oikeassa”. Ihmisen ei ole ollenkaan vaikea sanoa ristiriitatilanteissa: ”Olen oikeassa, sinä väärässä ja sinun pitäisi olla erilainen.” Enimmäkseen tällainen kiukun ja harmin aiheuttama arvostelu ja erimielisyys kuitenkin kasvattaa sekasortoa maailmassa eikä suinkaan valista.

Vilpittömästi rakastava ihminen ei kovin helposti hyökkää ja arvostele, sillä hänen mielestään sellainen käytös on osoitus äärimmäisestä ylimielisyydestä. Aidosti rakastava ja rakastettunsa ainutlaatuisuutta kunnioittava ihminen ei juurikaan halua väittää: ”Minä olen oikeassa ja sinä väärässä. Minä tiedän paremmin, mikä on sinulle hyväksi.” Rakastava ihminen voikin olla vaikean pulman edessä. Toisaalta hänen pitäisi kunnioittaa rakastetun omaa valintaa ja kuitenkin toisaalta hänen olisi otettava ohjat käsiinsä, kun rakastettu näyttää sitä tarvitsevan.

Pulman voi ratkaista ainoastaan ankara itsetutkistelu. Ihmisen on tarkoin punnittava omaa ”viisauttaan” ja niitä syitä, miksi hänellä on tarve ottaa ohjat käsiinsä. Jospa rakastettuni onkin valinnut viisaasti ja omat käsitykseni rajoittuneisuuteni takia ovat epäviisaita. Olenko liian itseriittoinen kuvitellessani rakastettuni tarvitsevan ohjausta? Ilman mahdollisimman objektiivista itsetutkistelua ihmisen on vaikea osoittaa olevansa nöyrä ja lempeä. 1300-luvulla elänyt brittiläinen munkki on sanonut: ”Nöyryys sinänsä ei ole muuta kuin itsensä tuntemista sellaisena kuin on. Jokainen, joka tuntee itsensä sellaisena kuin on, ei voi olla muuta kuin nöyrä.”

Ihminen voi oikeastaan arvostella toista ihmistä ainoastaan kahdella perusteella. Hän on joko välittömästi aivan varma, että on oikeassa tai hän on ankaran itsetutkistelun kautta tullut siihen tulokseen, että hän luultavasti on oikeassa. Ensimmäinen peruste on ylimielinen ja sitä käyttävät yleisesti mm. vanhemmat, aviopuolisot ja opettajat. Se ei ole kovinkaan onnistunut tapa ja se tuottaa enemmän mielipahaa kuin edistää kasvua. Toinen on nöyrempi tapa ja siksi harvinainen, että vaatii ihmistä avartamaan itseään. Tuloksiltaan se voi olla paljon onnistuneempi.

Jos ihminen ei asetu vastahankaan silloin, kun henkinen kasvu sitä vaatii, se on samanlainen osoitus rakkaudesta kuin perusteeton arvostelu ja tuomitseminen. Jos vanhemmat rakastavat lapsiaan, heidän täytyy joskus arvostella lapsiaan ja esittää eriävä mielipiteensä, mutta tätä on tehtävä säästeliäästi ja tarkoin harkitusti, mutta silti aina tilanteen niin vaatiessa. Heidän on myös kestettävä lastensa esittämää arvostelua.

Aviopuolisoidenkin on uskallettava arvostella toisiaan, jos avioliiton tarkoituksena on edistää heidän henkistä kasvuaan. Avioliitto ei onnistu, elleivät puolisot ole toistensa taitavimpia kriitikoita.

Arvosteleminen ja eriävien mielipiteiden esittäminen on eräs tapa johtaa ja käyttää valtaa. Arvostellessamme toista ihmistä me haluamme muuttaa hänen elämänsä kulkua. Tapahtumien kulkuun voi vaikuttaa monella muullakin tavalla kuin pelkästään arvostelemalla. Voimme vaikuttaa esimerkkien, ehdotusten, vertausten, palkkioiden, rangaistusten, kieltojen, suostumusten ja yhteistoiminnan avulla. Vanhempien on syytä tutkia tarkoin itseään ja omaa arvomaailmaansa ennen kuin ryhtyvät päättämään, mikä on hyväksi heidän lapsilleen. Sellainen arvostelu, jossa arvostelun kohteeksi joutunut ei vielä ymmärrä asiaa, on ajan tuhlausta ja todennäköisesti haitaksi. Meidän on sovitettava kielenkäyttömme vastaamaan rakastamamme ihmisen ymmärryskykyä, muuten ei rakkaudesta voi puhuakaan.

Vallankäyttö siten, että taka-alalla on aina kuitenkin rakkaus, on kovaa työtä. Mitä rakastavampi ihminen on, sitä nöyrempi hän on ja sitä varovaisempi käyttämään valtaa harkitsemattomasti. Millä oikeudella minä päätän, mikä on läheiselleni parasta? Millä oikeudella minä uskon omien käsitysteni olevan oikein ja voivani alistaa maailman omaan tahtooni? Mikä minä olen leikkimään Jumalaa?

Ylimielisessä vallankäytössämme, vailla rakkauden vaatimaa itsetuntemusta olemme autuaan ja vieläpä kohtalokkaan tietämättömiä siitä, että leikimme Jumalaa. Aidosti rakastavat ja siksi viisaasti toimivat ihmiset tietävät, että kyseessä on Jumalan leikkiminen. He tietävät silti, että toinen vaihtoehto on saamattomuus ja avuttomuus. Rakkaus vaatii meitä leikkimään Jumalaa aivan tietoisesti.

Rakkaus on kurinalaista

Olen esittänyt, että itsekuriin tarvittavat voimavarat saamme rakkaudesta, joka taas on tahdon asia. Siten itsekuri on yleensä rakkautta, mutta aidosti rakastava ihminen myös käyttäytyy kurinalaisesti ja jokainen aito ihmishuhde on kurinalainen suhde. Rakastaessaan toista ihmistä ihminen haluaa käyttäytyä niin, että hän kaikin tavoin edistää rakastettunsa henkistä kasvua.

Meidän ei tule alistua tunteidemme orjiksi, mikä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että meidän pitäisi tukahduttaa tunteemme. Tunteet ovat voimanlähteemme ja meidän tulee kohdella niitä kunnioittavasti. Tunteiden oikea ilmaiseminen on vaikeaa ja keskitien löytäminen vaatii jatkuvaa hienosäätöä ja hyvää arvostelukykyä.

Rakkaudentunne on myös yksi kuriin saatavista tunteista. Tässä ei siis ole kysymys aidosta rakkaudesta, vaan cathexikseen liittyvästä tunteesta. Jos sen annetaan rehtoa villinä, tuloksena ei olekaan aito rakkaus vaan sekasorto. Koska aitoon rakkauteen kuuluu aina itsensä avartaminen, meiltä vaaditaan valtavasti voimavaroja, ja tosiasia on, että voimamme ovat rajalliset. Emme voi rakastaa kaikkia. Voimavaramme riittävät aitoon rakkauteen ainoastaan suhteellisen harvoja ihmisiä kohtaan.

Aito rakkaus on arvokas asia ja aidosti rakastavat ihmiset tietävät, että mahdollisimman tehokas itsekuri on osoitus heidän rakkaudestaan. Ihminen on onnistunut pääsemään elämässään jo hyvin pitkälle, jos hän voi sanoa aidosti rakastavansa puolisoaan ja lapsiaan. Sellainen ihminen on jotenkin säälittävä, joka epätoivoisesti etsii ulkopuolisia suhteita, mutta ei onnistu luomaan perheestään rakastavaa yksikköä. Aidosti rakastavan ihmisen velvollisuutena on huolehtia ensisijaisesti aviosuhteestaan ja vanhemmuudestaan.

Aito rakkaus itsekurin kera on ainoa tie, joka johtaa oikeaan iloon. Valitsepa toinen tie, niin koet pieniä, ohimeneviä onnenhetkiä ja niitäkin yhä harvemmin. Rakastaessani aidosti minä avarrun ja avartuessani kasvan. Mitä enemmän rakastan, sitä kauemmin rakastan ja sitä suuremmaksi tulen. Aito rakkaus täydentää itse itseään, sillä mitä enemmän ravitsen muiden henkistä kasvua, sitä enemmän oma henkinen kasvuni saa ravintoa. Olen siis täysin itsekäs ihminen, enkä tee mitään toisen ihmisen puolesta, ellei siitä ole minulle itselleni hyötyä.

Rakkaus on erillisyyttä

Aidossa rakkaudessa on tärkeintä muistaa olevansa kaksi erillistä ihmistä. Aidosti rakastava ihminen pitää rakastettuaan erillisenä olentona, jolla on oma identiteetti. Hän myös kunnioittaa tätä erillisyyttä ja jopa rohkaisee sitä ja kannustaa rakastettuaan suurempaan yksilöllisyyteen.

Narsismi on äärimuoto siitä, ettei ihminen kykene tajuamaan toisen ihmisen erillisyyttä. Avoimen narsistiset ihmiset eivät ymmärrä, että heidän puolisonsa ja

lapsensa ovat tunnetasolla heistä erillään olevia ihmisiä. Narsistit eivät tunne myötätuntoa toisia ihmisiä kohtaan, koska heille muita ihmisiä ei ole. Siksi he yleensä suhtautuvat tunnetasolla lapsiinsa epäasiallisesti eivätkä pidä näiden tunteita oikeutettuina. Ei pidä ihmetellä, jos näiden lasten on aikuisena vaikeata ymmärtää, hyväksyä ja hallita omia tunteitaan.

Hyvin monien vanhempien on vaikeata tunnustaa tai hyväksyä lastensa ainutlaatuinen yksilöllisyys ja ”minuus”. Lapset ovat todellisuudessa usein hyvin erilaisia kuin heidän vanhempansa tai esi-isänsä. Urheilusta kiinnostuneet isät painostavat opinnoissaan hyvin menestyviä poikiaan jalkapallon peluuseen ja korkeasti koulutetut isät tuputtavat urheilusta kiinnostuneille pojilleen kirjoja.

Joitakin vuosia sitten nuoret pojat sanoivat: ”Vanhemmat ovat jatkuvasti kimpussani saadakseen leikata tukkani. He eivät pysty selittämään, miksi pitkä tukka ei sovi minulle. He eivät vain halua muiden ihmisten näkevän, että heidän lapsensa ovat pitkätukkia. Minusta he eivät välitä pätkäkään. Heidä kiinnostaa vain se, mitä muut heistä ajattelevat.” Näiden nuorten harmi on aivan oikeutettua. Heidän vanhempansa eivät arvosta heidän yksilöllisyyttään, vaan lapset ovat heidän itsensä ulokkeita.

Kahlil Gibran kuvaa näitä vanhemmuuden narsismin muotoja hienoimmin, mitä lastenkasvatuksesta on koskaan kirjoitettu:

Sinun lapsesi eivät ole sinun lapsiasi.
 He ovat elinikäisen itsensä poikia ja tyttäriä.
 He tulevat sinun kauttasi, mutta eivät sinusta,
 Ja vaikka he ovat sinun kanssasi, eivät he kuitenkaan kuulu sinulle.

Voit antaa heille rakkautesi, mutta et ajatuksiasi,
 sillä heillä on omat ajatuksensa.
 Sinä voit antaa suojan heidän ruumiilleen, mutta et heidän sielulleen,
 sillä heidän sielunsa asuvat huomisen talossa, jossa sinä et voi vieraila edes unissasi.
 Sinä voit pyrkiä heidän kaltaisekseen, mutta älä yritä tehdä heistä itsesi kaltaisia.
 Sillä elämä ei kulje taaksepäin eikä jää asumaan eiliseen.
 Sinä olet jousi, josta lapsesi elävinä nuolina lähtevät lentoon.

Ihmisten vaikeus hyväksyä läheistensä erillisyyttä ei liity pelkästään vanhemmuuteen, vaan se koskee kaikkia läheisiä ihmissuhteita, myös avioliittoa.

Avioliittoneuvonnassa vertasin avioliittoa vuoristokiipeilyssä välttämättömään huoltopisteeseen. Jos ihminen haluaa kiivetä vuorille, on hänellä oltava hyvä huoltopiste, paikka jossa levätä ja paikka, jossa hän saa ravintoa ennen kuin lähtee tavoittelemaan toista huippua. Hyvin menestyneet vuorikiipeilijät tietävät, että huoltopisteen pystyttämiseen kuluu ainakin yhtä paljon aikaa kuin itse kiipeämiseen, sillä heidän eloonjäämisensä riippuu siitä, onko huoltopiste pystytetty vankasti.

Miesten ongelmana avioliitossa on yleensä se, että he uhraavat enemmän aikaa itse kiipeilyyn kuin huoltopisteen varustamiseen, ja odottavat, että se on aina valmiina ja järjestyksessä, kun he suvaitsevat tulla lepäämään heidän tarvitsematta puuttua sen kunnossapitoon.

Naisille ongelmia syntyy siinä, että he avioiduttuaan kuvittelevat päässeensä elämänsä päämäärään. Huoltopisteen hoitaminen on tällaiselle naiselle elämäntehtävä. Hän ei voi ymmärtää miehensä tarvetta harrastuksiin ja uusiin kokemuksiin, suhtautuu niihin mustasukkaisesti ja vaatii miestänsä uhraamaan enemmän aikaa kodille.

Aidossa rakkaudessa ihmiset eivät pelkää kunnioita toistensa yksilöllisyyttä, vaan myös pyrkivät koko ajan kannustamaan sitä menettämisen uhallakin. ”Uhratuessaan” toisen ihmisen kasvun edistämiseksi ihminen myös itse kasvaa samalla tavalla ellei vielä enemmänkin.

Kahlil Gibranin sanoin:

Mutta antakaa tilaa toisillenne,
ja antakaa taivaan tuulien tanssia välillänne.